

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén a (Máriaffy-ház) hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Belmagyar-utca végén a (Máriaffy-ház) hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzandók.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

ELLENZÉK.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 38-ik szám.

Egy négyszög centimetryi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt.

Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyitlitéri cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A béke.

I.

Midőn legutoljára elmékedünk e helyen a helyzetéről, az akkor már létesült kompromisszum tartalmáról nem volt tudomásunk. Erre való tekintettel tartottuk szükségesnek annak hangsúlyozását, hogy az ellenzék csak oly megegyezést fogadhat el, amely a 16. § kérdésében elfoglalt elvi álláspontját érvényre juttatja. Bevalljuk, hogy az azóta köztudomásúvá vált kompromisszumot nem tudjuk ilyenül elfogadni.

Megengedjük, hogy különösen a klotár behozatalának eshetősége, melyet egy erőszakos kormány és egy korrumpált többség mellett nem lehet ki-
hágnak tekintenünk, — indokoltá te-
hette az ellenzék előtt, hogy az ellen-
állásnak azt a küzdelmét, melyet a
16. § megbuktatása céljából vala-
mennyi kormány-javaslat ellen indí-
tott, mérsékelje, de nagy súlyt kívá-
nunk fektetni arra a minden ellenzéki
oldalról hangzottatott kijelentésre, hogy
a pártok között létesült megegyezés
csak az u. n. obstructio feladását, de
nem a harc bezúrtatását jelenti. Ez
utóbbit a 16. § módosított szövege va-
lóban nem indokolná.

Nem azt akarjuk mondani ezzel, hogy a kompromisszum a kormány ál-
láspontját juttatta teljes érvényre. A
kormány s főleg ennek igazsággyi-
minisztere sokkal jobban exponálták ma-
gukat a 16 § eredeti szövegéért, hogy
nem annak bármely módosítása vere-
ségeket ne jelentenék. És valóban mi
nem bizonyítja annyira közviszonyaink
általános zűllését, mint az a tény,
hogy daczára a módosítással tényleg
bekövetkezett erkölcsi vereségnek, még
csak szó sincs arról, hogy Erdély mi-
niszter ur, a ki az önkasztás látvá-
nyosságát helyezte kilátásba a 16 §
bármely módosítása esetére, — bucsut
regyen bársónyszéke puha kényel-
mél.

De reánk nézve teljesen közönyös
kérdés ma, hogy vajjon Bánffy br. kikre
bizna az egyes ressort-miniszteriumok
vezetőségét, de egyáltalán nem közönyös,
hogy vajjon az a küzdelem, melyet a
parlament ellenzéki pártjai a 16 § el-
len folytattak s melyből tőlünk tel-
jesen kivettük a bennünket illető
részét mi is, mennyiben szerzett ér-

vényt annak az álláspontnak, melyet
képviselet?

Ismételjük, hogy e részben nem
titkolhatjuk elégedetlenségünket, me-
lyet a módosított szövegnek főleg har-
madik bekezdése kelt bennünk.

A 16. §. eredeti szövegén ugyanis
a kompromisszum két módosítást esz-
közölt.

Egy felől az esküdszékek hatás-
körébe utalta a nyilvános számadásra
kötelezett vállalatok és közmeghizátas-
ban eljárók panaszára becsületsértés és
rágalmozás czimén indított sajtópere-
ket. Másfelől feltétlenül kivonta az
esküdtbírósi kompetenciából azokat
az eseteket, a melyekben a büntető
törvényköny 264. §-a az állított tények
valódiságának bizonyítását meg nem
engedi.

Nos hát a módosítás ez utóbbi
részében mi határozottan nagyobb ve-
szedelmét látjuk a sajtó szabadságának,
mint a milyen aszakasz eredeti szöve-
gében foglaltatott.

Tudjuk jól, hogy a módosítás e
részének gondolata Polónyi Gézátló
származik. De az az elismerés, mely-
lyel a függetlenségi eszme a kiváló fejű
katonájának tartozunk, nem tartoztat-
hat vissza annak kijelentésétől, hogy
bármennyire jóhiszemű is lett legyen
a célzat, mely Polónyi propagandája
megtételénél vezette, alig van egész
törvényhozó pályájának lépése, melyet
inkább nem kellene bántania, mint a 16.
§. harmadik bekezdésének javaslatát.

Hisz már első tekintetre fel kell
tűnnie annak az anomáliának, a melyet
a módosítás azzal rejt magában, hogy
épen a bizonyítás tárgyává nem tehető
eseteket zárja ki az esküdszéki bírás-
kodás köréből.

Hol lehet pedig nagyobb jogosult-
sága az élő lelkiismeret törvényei sze-
rint functionáló esküdt verdiknek, mint
épen ezen a téren?

Itt és főleg itt kell megadnunk a
sajtó munkásának azt az előnyt, hogy
ha már az anyagi jog kizárja az állí-
tó bizonyításának lehetőségét, leg-
alább az ilyen állítás nyilvánosságra
hozatalának motivumait a holt betű
merek szabályaihoz nem kötött szabad
polgárokat lelkiismeretén nyugvó arbi-
trium bírálhassa el.

De még szembetűnőbb lesz ennek
a szüksége, ha a btkv. 264 §-ában fel-

sorolt eseteket tesszük megfigyelés tár-
gyává.

Ez esetben valóban nem fogjuk
eléggé méltányolhatni a veszedelmét,
mely a módosított 16. § által a kri-
tika szabadságát fenyegeti.

V. A.

Politikai hir.

Főpolgármesteri jelölések. A korepesi
temetőben még el sem hárta Ráth Ká-
roly főpolgármestert, máris megindultak a
jelölések a polgármesteri állásra. Állásnak,
nem pedig méltóságnak mondjuk ezt a po-
ziciót szantszándékból, mert az újabb rend-
szer a budapesti főpolgármesterséget épp egy
megfosztotta minden dekorumától, mint a fő-
ispánságot. Az eddigi szűkebbkörű klikk- és
 kaszinó-jelölések mellett legújabbban Hierony-
mi Károly volt belügyminisztert emlegetik,
a ki hir szerint hajlandó is volna felcserélni
az agrár-bank elnökgazagatói állását a főpol-
gármesterséggel. Szó van Szivák Imréről is,
valamint helyi-állás-közzel emlegetik még Em-
mer Kornélt, a kinek a 16. §. valamint az
igazságügyi politikai egész vonalán tanusított
bátor és független állásfoglalásával valószí-
nűleg sikerült magát kiszorítania a király
elő terjesztendő hármass jelölésből is. Miután
a politikai függetlenség nem erény a fővá-
rosi törvényhatóság nagy többségének a sze-
mében: valószínű, hogy Emmar Kornél je-
löltsége máris elesett. Gerlóczy Károly, kinek
hosszu közszolgálatára révén az annuitás is
egyik jogzím volna az állásra, aligha jön
szóba, mert a kormánynak Gerlóczy is tulás-
gos független. Darányira óhajta tekint az
egész törvényhatósági bizottság, de ma még
kérdés, hogy megalkuszik-e ambíciójával s
otthagya-e a mesterségét a főpolgármesteri
székért. Egyáltalán a kombinációk ma na-
gyon zavarosak. Ha már pártja egy jelöltnek
sincs, legalább olyan valószínű polgármester-
jelöltől beszélni sem lehet, minő a kiállítási
proviózióról előtt Morzsányi Károly volt.

Gróf Károlyi Sándor
nyilatkozata.

Budapest, aug. 3.

Gróf Károlyi Sándor alább következő
nyilatkozata felvilágosítja a Gajári-Heltai-
féle közbeszólások, valamint a nevezett urak
között a „Nemzet”-ben közzétett nyílt leve-
lezés tárgyi tényálladékat: a káposztásme-
gyeri vizmü felett folyó kisajátítási és kárta-
lanítási eljárás mozzanatait, melyeket Gajári,
valamint Heltai Ferencz urak több politikai
személyiséggel, mint tárgylagos megítéléssel
akartak a közönség elé vinni.

Gróf Károlyi Sándor nyilatkozata im ez:

Nyilatkozat.

A „Nemzet” f. évi július hó 27-én meg-

jelent reggeli kiadásban Heltai Ferencz
képviseletársam aláírásával „Az újpesti li-
beralizmus” czimű közlemény lett közzé-
tette, melyben Heltai képviseletársam ma-
gyarázatát adja Gajári Odön képviseletár-
sam azon közbeszólásának, a mit július
26-án a képviselőházban tartott beszédem
alatt tett, — hogy a főváros közszönlöve-
lét zsebre vágom s azután milliókat köve-
telek”, valamint e közbeszólásnak pendan-
tjaként tünteti föl az ő közbeszólását ugyan-
akkor, mely közbeszólás ismét az volt:
„Újpesti liberalizmus!”

Erre vonatkozással legyen szabad a fő-
város közszönlövelének, milliók követelése-
nek s egyáltalában a káposztás megyeri
vizmü felett folyamatban levő kisajátítási
s kártalanítási eljárásnak phasisait röviden
regisztrálnom.

Bpest székes főváros tanácsa 1893. év
január hó 14-én 1064/893 II. sz. a. kelt
végzésével értesítem adta, hogy újpesti és
megyer ingatlanainak egy része (5880 —
5874 és 5519 kat. h. r. sz.) a balparti
végleges vizmü céljaira a főváros által
megszerzendő lesz, mi végből fölhevitt,
hogy a vételárra nézve 15 nap alatt írás-
ban nyilatkozzam.

A fővárosi tanács e felhívása folytat-
tam a tanácshoz a vételárra vonatkozó
nyilatkozatomat, melyben — a mint azt
Heltai közleménye is fehozza — területe-
imnek négyszöglet 15, 10 és 2 forintra
értékeltém.

De még mielőtt a székes főváros tanácsa
ezen ajánlatom felett tárgyalásba bocsátko-
zott volna, 1893. évi február 3-án, 2620,
elsőki szám alatt kelt átiratában megke-
regette a székes-főváros polgármestere, hogy
„addig is, míg a kérdések telkek akár ba-
rátságos egyezkedés, akár kisajátítás útján
megszerzhetők lesznek, a közegészségre
való tekintettel engedjem meg, hogy a csö-
vek berakására s a gépház fölépítésére a
a telkek ideiglenesen felhasználtságának.”

A polgármesternek e felhívására 1893
évi február 7-én előterjesztett beadványom-
ban kijelenttem, hogy ezt készséggel
megengedem s beleegyezem, hogy e terü-
leteket a főváros birtokba vehesse addig
is, míg az árak felett intézkedés történik.
Kijelenttettem egyuttal azt is, hogy ha ezen
ideiglenes használatra átengedett terület
a fővárosnak nem konvenialna, két évi pró-
ba után azt kártérítés nélkül visszaveszem.

E beadványom a székes főváros köz-
gyűlésében 1893. évi február 8-án 112,893.
kgy. sz. a. tárgyalatott s a közgyűlés
„előzékenységemért s nagylelkűségemért”
köszönetét nyilvánította.

Tehát akkor nyilvánult e köszönet, a
mikor már a tanács előtt fektett ajánlatom,
s nyilvánult e köszönet az ideiglenes át-
engedésért.

Boldogult nagy Lajos tanácsnok magán-
uton közölte birtokfelügyelőmmel, hogy
arájánlatom tulmagas, mire én néhai
Kaprinay Gábor felügyelőmet bízam meg
a házi fellebbezéssel, ki is a kisajátítás alá
eső ingatlanaimat — a talajt s épületeket

750.788 forintra becsülte, de kijelentette
becsütlje bevezetésében, hogy ez összesen
felül kártalanítandó még a Dunameder,
partjog, kikötőjog, halászati és malomjog.

1893. évi március 6-án Újpesten tár-
gyalta Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye
közigazgatási bizottságának küldöttsége
Gullner Gyula elnöke alatt a kisajátítási
tervet s észszerűsít, a mely tárgyalásnál ki-
jelenttettem, hogy a főváros által ajánlott
alacsony árt (140.000 forint, — ha jól
emlékszem —) el nem fogadom, de bemu-
tattam egyuttal a Kaprinay-féle becsüt, azt
a jegyzőkönyvhez csatoltam, egy példányát
a főváros képviselőjének is átadtam s
egyezség esetén ennek értékelését elfogadni
készenk ajánlkoztam. — Azonban ajánla-
tomat a székes fővárosnak küldöttei nem
fogadták el. Erre aztán a kártalanítási
kérdése a bírói utra lett terelve s ma is
folyamatban van meg.

A törvényeszk előtt jogtanácsosom száma-
ba vette már az időközi áramelkedést Új-
pesten; számbavette a becsüt idejének
előkeztéig beállható áramelkedést is, —
a mit a bírói becsüt utóbb igazolt is;
számítási körében vonta megmaradó birtok-
komra nehezedett korlátozás folytán a e
tényezők közrehatása mellett 2.16,118 frt
50 kr kártalanítást követelt.

Elrendelvényem pedig a bírói becsüt,
azokra az objektumokra nézve, a melyekért
a főváros 140.000 frtot (azaz egyszáz negy-
venezer frtot) ajánlott nekem.

A bíróság előtt fekvő becsütélemény a
következő:

A főváros becsütése értéke	300.000 frtra,
Az én becsütöm értéke	1.550.000 „
A bíróság szakbecsütése értéke	390.000 „

Mind a három eskü alatt kihallgatott
szakértő.

Mindez a fővárosnál és a budapesti
királyi törvényszéknél aktszerűleg iga-
zolva van.

Budapest, 1897. július hó 31-én.

Gróf Károlyi Sándor.

Fürdői levél.

Bázna aug. 2.

Ha az erdélyi fürdőkről írt bírálatokat
olvassuk, rájövünk, hogy azok nagyrészt a
fürdő igazgatóság jóskaratu támogatásával
íródtak; és mégis ha levonjuk azok essentia-
ját, arról győződünk meg, hogy a közönség
nagyrésze nem talál elég kényelmes szora-
kozást; szabadulásnak tekint az órák, mely
a fürdői kellemetlenségektől felment. Én
tehát Bázna-ór a jelzett támogatásnak hiki-
rülésével, szemem, fülem és a többi érzéseim
által szerzett megfigyeléseimet, akarom egy pár
sorban a közönség elé juttatni.

Bázna-ór, erdőközoruzta völgyben,
Medgyestől két és fél órányira fekszik, az
itteni lovak lassu lépését véve a számítás
alapjául. E gvógyfürdő sokkal esmertebb, sem-
hogy előnyös fekvéséről, csodás gyógyító vi-
zéről ujat mondhatok. Lukább az itteni vi-

lem volt tőlük, hogy főtiszti állásom és jó-
akaratom iránti tekintetből fel nem löktek,
hanem kitértek előlem.

Csak egy kövület, ki fáradvá, tikkad-
tan futott a csapat végén, engedett felhívá-
somnak, s talán mert lélekzetre volt szükse-
ge, vagy mert irántam jóindulatának akart
kifejezést adni, egy pár percze megállapo-
dott. De ez sem volt hajlandó tovább küz-
deni. Újjával visszafelé mutatva így szólott
hozzám:

„Jobb lesz, ha a tiszt ur is menekül,
nézze csak, mi jön utánunk.” Ezzel tovább
futott.

Igazra volt a szegény harcosnak. Ne-
hány száz lépésre sűrű lovas csapat vágtá-
tott felénk. Hogy barát vagy ellenség volt-e?
azt a lovak lábai által fölvert porból kiveni
nem lehetett.

Nem volt más választás, kardomat hü-
velyébe dugtam és futottam a többiek után.

Igen rövid távolságra haladhattam aka-
rálban versenytfutással, midőn alig néhány
lépésre előttem látom Petőfit hajdonfövel,
kezeiben tartott apkával az uton keresztül
szaladni.

Reá kiáltottam s ő elborult sület te-
kintettel reám nézve, szótlanul megállott.

„Jöjj velem” mondá kezét megragadva
„kocsimat innen nem messze állítottam fel,
azon menekülttünk, gyalog vagy lovágnak,
vagy elfognak.”

„Azt hiszed”, felelé ő, „hogy van olyan
bolond, ki ebben a pokolban megállani merné
helyét, kocsisod is elfutott, mint a többi.
Nézd” ezzel a felénk közelítő lovascsapatra

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1897. augusztus 4.

Petőfi utolsó órái.

— A sagesvári Petőfi-szobor leleplezése
alkalmából. —

Közi: Id. Gyalokay Lajos.

(Vége.)

Párbeszédünk befejezése után igyekezett
részem: hogy vele Fehéregyháza felé men-
jek, hol, mint monda, jobb szárnyunk viselt
dolgáról szeretne tudomást szerezni. Hiába
mondottam neki, hogy a különböző topog-
rafiai pontok megfigyelése után, azt a hol
állottunk, s honnan az egész csatát be lehe-
tett látni, sokkal előnyösebbnek tartom, mint
a Fehéregyházát, melynek zárt köre a zsem-
lét is szűkebb korlátok közzé szorítja, egy-
oldalúvá teszi. Hiába tettem azon ajánlatot,
hogy ha óhajta, a középponton, akár az
ágyutalepig előre megyek vele.

Ó hajthatlanul megmaradt szándéka
mellett s a vizontlatásig köszöntve, ott na-
gyott engem.

Magamra maradvá, lassan előre halad-
tam, a dombok és völgyekkel váltakozó hű-
lamos területen, s néhány magaslatoz me-
gállapodtam, hogy a különböző hadmozda-
lokat, annál jobban szemügyre vehessem. —
Azon pozitívhöz, melyet ágyunk elfoglaltak
közéledre, megtűközéssel tapasztaltam, hogy
szöknek csak egymélyikéből folytatják a
küzdelmet, míg több némán fekvő löveg körül,
nyugtalan tömeg sürögöldött,

Érdeklődve ezen feltűnése méltán okot
szolgáltató eset iránt, megszólította egy
velom szemközti jövő altisztet, ki néhány ál-
tala vezényelt katonával, 3 vagy négy nehéz
sebesültet szállított s ki kérdésemre azt a
leverő választ adta: hogy több ágyu a tűze-
lés következtében megrepedt, vagy szétpat-
tant.

Hogy minő megdöbbenést okozott ná-
lam ezen tudósítás, az a koczkán álló ügy
fontossága, a helyzet válságos természete és
egy szívvel lélekkel zászlóaljához kötött hon-
véd érzelmvilága után mindenki megítél-
heti.

Biztos értesülést óhajtottam szerezni. s
mit sem gondolva az elől, hátul és oldalt
hulló ágyugolyókra, előre siettem, azonban
egy épen akkor kibontakozott borzasztó kép
látására szívverésem megakadt, s lábaim a
földre gyökereztek.

A bal szárnyon, hol honvédekünk tízez
rohama elől az erdőbe vonultak vissza az oro-
szok, s hol még csak az előbbi pillanatban
is, a fák között fölébressztett viszhang egész
időig halatta vitézeink bátor csatakiáltásait
onnan most egyszerre zavart és félelmet je-
lentő kiáltozások, vegyítve a muszkák ordi-
tásával, törtek elő.

Még annyi időm sem maradt, hogy en-
nek jelentőségéről gondolkozhassam: mert
alig néhány másodperc múlva, a leghorzasz-
több rendeltetésnek fölvert rajként, az ész-
vesztő rémtűt vad futásával láttam csapatain-
ket az erdőből kiomlani, nyomban üzetye az
oroszok diadalittas rohamoszlopai által.

Ezen vérfragyláló jelenet, ezen általam

soha nem látott parique ellen, — mintegy
védelmet keresve, reménykedő tekintettemmel
a középpont és a jobb szárny felé for-
dultam.

Egy átfutó pillantás elégséges volt
arra, hogy kétségbeesztő helyzetünket felis-
merjem.

A sagesvári uton, s mellette kiterjesz-
kedve huszáraink sikertelen támadása után
nagy tömegekben, fellebogzótt lándzsasördövel
vágattak az oroszok uhlan ezredei, s zilált
gomolyba gyűrt katonáinkat maguk előtt ső-
pörték.

Jobb szárnyunk sem mutatott vi-
gasztalóbb látványt. — Fejvesztett lehangolt-
ság... s a félelem látától kergetett futás
mindentűt!

S mintha az Isten ítéletet akart volna
tartani, s mintha az összereszesztett égboltozat
romjai akartak volna fejűnkre szakadni, oly
borzasztó erővel tört ki, a természet sza-
badon bocsátott szilaj elemeinek rettentő csa-
tája.

Azon komor felhő, melynek fenyegető
emelkedését Petőfivel együtt vizsgáltuk most,
mint egy óriási rém, égg nyuló fejével, gyom-
rában szikrázó villámokkal kiterjeszté sötét
szárnyait a láthatáron s a minden oldalról
ropogó meuydörgés sűrű esattanásai között
szédítő sebességgel röptek felénk.

Nehogy a vihar, valamint a futók és
üldözők tömegének sodrába kerüljek, minden
erőmet és ügyességet felhasználva siettem,
illetőleg futottam: hogy mielőtt az ember-ár
magával ragadna, elérhessem a fohsregyházi
országutat.

szonyokról és társas életéről akarok egyetmást elmondani. Itt a közönség egyrésze súlyosabb betegségek ellen keres gyógybalzsamot; a sok száznádó alak láttára, mintha kevésbé éreznék a magunk szenvedéseit; az a sok szép leány és bájos asszony, kik az itteni bus, esős napokat is kedvessé teszik, a gyógyulást keresőknek inkább kísértét, vigasztaló nemzőt képezik.

E fűrdő rohamos gyógyhatását, több itt levő egyén szemmel láthatóvá teszi, kiket előbbi tolszéken hordoztak és ma már 4—5 heti kúra után, saját lábukon tanulják a járás farszót mesteriségét. A f. igazgatója természetesen mindent elkövet a fűrdő jóhírnevének emelésére, hogy a kin a víz és a gyógybalzsam nem segít, melyet itt undok fekete sár képeben nemcsak szemlélhet a boldog? halandó, hanem benne is bentregbeget — legalább a hit jöreménnyel telített szemüvegén nézve bennül tagjait. Van itt egy „csoda-forrás” is, jódos vizet szembebetegség ellen használnak, mondják, hogy e vizből a vak is visszazakajja látását: egyelőre álmában.

Sajnos, hogy az udvarlásra jogos fiatal-ság e fűrdőt elkerüli, lehet, hogy ezt a betegség gyűnjának félelme is okozza. Pedig ha tudnák, mily kapós, és keresett cikket itten a jóra való nőtlen férfi! A mult évi sasonban itt volt egy tanár ismerősöm, félábra kutyamarással, ki már 37-szer látta a golyát megjönni: és így is az itteni szépek főfő Donyánja volt. Én köve hittem ezt el a komámnak, pedig igaz volt! Meghódítanak itt a leányok minden ép és félkezláb embert, csak egy tudott még a csábításnak ellentá-lani: a fiam, pedig már 3 éves!

E fűrdőn kényelmes sveitzi stílusú hotelek állanak a közönség rendelkezésére, leg-nyájában épült meleg fűrdő a legfinnyásabb követelményeknek is megfelelnek, a pártalan tisztaság és rend itt a fűrdő derék orvosát: dr. Lám Albertet dicséri.

Többekből hallottam, hogy e vidéken dívatozó ételek a magyar gyomorral folyton hadi lábón állanak. Megvallom, kellemesen csalódom. A fűrdő nagyvendéglőjében ké-szült ételeket elég jónak találtam; bizony pedig már én nagyon hozzászóltam a szép asszony főztijéhez!

A fűrdő közönségét tekintve, itt a szá-szok viszik a házigazda szerepét. Sokat hal-lottam a magyar és szásfaj közli gyűlöl-téséről. Ezt én itten kerestem, de nem talál-tam. E helyen e szászok udvarias emberek kivétel nélkül.

E fűrdőn nagy számmal levő románok egy része Romániából jön át; felhasználnak ezek minden alkalmat, hogy tüntessenek min-den ellen, a mi magyar, hogy fitogtassák nemzetiségüket, a magyar nótától rögtön gúrosít kapnak. Egy román atyafi a vendég-lőben ily szavakkal adott kifejezést érzelmé-nek: Vágye minye, csemáj fűrdő ez! itt nu jeszte egyéb, csak csárdás, paprikás, si Ma-gyar Hirlap!

A közönség harmadrészét a magyarság teszi. Nő, ez csendes mint a bárány! minden zaj nélkül igyekezik beletörődni az állapo-potokba.

Nagy hiánya e fűrdőnek, hogy sa-lonja, olvasó, zongora terme és játszótere még nincs, s így a közönséget esős napokon az unalom nagyon megkönyezkezi. A főstá-nyon reggel, este cigányzene szól. A sé-tány mindkét oldalán ülő padok, inkább bor-hadt löcök vannak, melyek a fűrdő megif-jodott képével szemben ríktó ellentétet ké-peznek.

A f. nagyvendéglőjében hetenként tánc-mulatságot rendeznek, melytől először „min-dig a kicsinyen vesszik ki a részöket, csak később engedik át a tért a nagyoknak, ked-ves pityergéssel engedve a szülői kény-szernek.

Breckner Károly ur, a fűrdő tulajdonosa,

mint eddig, ezután is a fűrdő nagy jövedelmének egy részét arra fordítja, hogy e gyógyhely minél inkább emelkedjék, és így az emberi szorgalom és áldozatkész-ség, a természet isteni adományával karöltve, a szenvedő emberiség még nagyobb halálját fogja kiérdemelni.

Az állandólag itt levő vendégek lélek száma a 700 at meghaladja. Az összes fűrdő vendégek névsorának közlésével nem akarom terhelni az „Ellenzék” t. olvasóit, ezért csak a magyarok közül említem meg a követke-zőket:

Montbach Sándorné Választról, Tuche Józsefné Kolozsvárról, Nemesik Kálmán t. bíró Heves, Lázár Károly tanár Bpestől, Perndl Ignácz ny. f. int. igazg. Szamosúj-várról, Bágya Ödöné Sövényfalváról, Hari Gézané Bpestől, Malaczi Géza és neje N.-Borosnyórol, br. Kemény Géza Csekefalváról, Székely Károly t. bíró és családja Bethlenből, Szentkocsis Dénes t. bíró és családja Medgyes, Barcsai Ákos és neje, Egyed Mózes tanár Déva, Várhelyi János t. bíró és családja N.-Szében, Szóts Józsefné Vízakna, br. Soly-mosy Lajos képviselő Aradról, Pávai V. Elek áll. főnök M.-Ludas, Bíró Jánosné kedves leányával, Gál Samuán Kolozsvár, Deák Gá-borné és Ilonka leánya, a fűrdő „csicsergő pacstirtája” Királyfalváról, Örcley Ilona ismert művésznőnk Abbáziából, stb. itt várja gyó-gyulását a t. szerkesztő urnak alázatos szol-gája is Nagy Gyula.

Nyilatkozatok

az „Esperanto” világnyelvről.

Ezelőtt néhány héttel történt, hogy lapunk hasábjain egy ilyen című cikk je-lent meg: „Esperanto”.

— Mi az ürdög lehet az az „Esperanto”? kérdezték sokan, mikor ezt a különös hang-zású szót olvasták. No, de a cím alá, a kik a cikket el nem olvasták, oda volt téve: „Uj világnyelv”.

— Ahá, tehát uj világnyelv, mondták és ezzel vége volt a dolognak.

No, de voltak olyanok is, a kik a cik-kelel olvasták, s azok megtudták azt is, hogy az „Esperanto” olyan világnyelv, melyet mindenki megtanulhat s a mely a Volapüköt már is tönkre tette s az egész világon el van terjedve.

Ezután nap-nap után érkeztek a leve-lek az ország minden részéből s kérdezős-ködtek, hogyan lehetne az „Esperanto” vi-lágnyelvet megtanulni.

Az a nagy érdeklődés, melylyel akkor a közönség a világnyelvet fogadta, szüksé-gessé tették egy magyar nyelven írt gramma-tika kiadását. A munka most már el is ké-szült, s abból az alkalomból, hogy az meg-fog jelenni, az összes budapesti lapok érdem-legesen foglalkoznak s elismerőleg foglalkoz-tak ennek praktikus hasznáról.

Lapunk olvasóit, kik oly élénk érde-k-lődéssel viseltettek az „Esperanto” világnyel-v iránt, bizonyára érdekelni fogja az, hogy mint vélekednek a nyelvről a nyelvészek és más külföldi tekintélyek.

Dr. Zamenhof, az „Esperanto” nyelv alkotója, kilencz évvel ezelőtt volt munkájá-val készen s mikor művét közreadta, rövid idő alatt világszerte kimondták, hogy az ál-tala alkotott „Esperanto” nemzetközi nyelv az egyedüli, melynek jövője van: az a va-lódi világnyelv.

Az „American philosophical Society”, mely éppen azon fáradozott, hogy meghatározza, milyennek kell lenni egy vi-lágnyelvnek, mikor az „Esperanto” nyelvtant megkapta, elragadtatással tapasztalta, hogy az „Esperanto” világnyelv éppen azon elveket valósította meg, a mit a tudós társaság maga tűzött ki.

Müller Miksa, a nagyhírd nyelvtu-dós maga mondta ki, hogy ez az a világnyelv, melynek jövője van s a következő levelet in-tézte a szerzőhöz:

„Tisztelt uram! Sokszor volt „alkal-mam, hogy a világnyelvek fölött véleményt mondjak. Mindeniknek meg volt a magajó és rozsz oldala, de most határozottan kijel-entem, hogy az „Esperanto” földímul min-den eddigi kísérletet és én az első he-lyet az „Esperanto” nyelvnek adom.”

Müller Miksa.

Tolstoj Leó gróf, a nagyhírd regény-író leveléből érdekesnek tartjuk a következő sorokat közölni:

„A világnyelvre vonatkozólag monda-tom, hogy a Volapüköt komplikált volta miatt sohasem tartottam életrevalónak. Az „Esperanto”-ról ellenben állíthatom, hogy e nyelv megtanulása oly könnyű, hogy én mikor a nyelvtant és szótárt s néhány „Esperanto” nyelven írt cikket kezembe kaptam, nem több, mint két órai tanulás után, ha nem is „Esperanto” nyelven írni, de legalább szabadon olvasni tudtam min-mindent és értettem, a mi e nyelven volt írva.”

S levelét azzal végezte, hogy az „Espe-ranto” nyelv terjesztését, mint kiváló jólé-teményt az emberiségre nézve, legszentebb kötelességének tartja.

Laikus emberekre is hivatkozhatunk. Különösen a következőket tartjuk érdekesnek a közlésre:

Jalta, Oroszország.

„A skeptikus embereknek tudtára ad-hatom, hogy semmiféle idegen nyelvet nem tudok és az „Esperanto” nyelv segítségével 17 nemzet fiával tudok levelezni, a kik kö-zött vannak: franciák, németek, angolok, svédek, norvégok, olaszok, spanyolok, portu-galok, amerikaiak és afrikaiak.”

Dr. J. Ostrovski.

Upsala, Svédország.

„1865. nyarán elhatároztuk, hogy Oro-szországban fogunk utazni, habár egy szót sem tudtunk orosz nyelven. Tavaly még lehetet-len lett volna ezt megtennünk, de most, az „Esperanto” nyelv segítségével, nemcsak, hogy könnyen megtehetjük, hanem bátran mond-hatjuk, hogy az öt hét, melyet uton tö-ltöttünk, legkedvesebb emlékeink közé fog tartozni. Mindenütt találkoztunk Esperantistákkal, a kikkel igen jól mulattunk. Egy városban a vendégszerető Esperantisták egy-általán nem akartak elbocsátani, s nekünk 8 napig náluk kellett maradnunk. Egész esté-ket késő éjjelig töltöttünk együtt a legjobb mulatságban. Az Esperantisták mindentől a legszívesebben fogadtak, és mi az Esperan-tisták között úgy éreztük magunkat, mintha csakugyan testvéreink között lettünk volna.”

V. Langlet és E. Elzel.

Dr. Bálint Gábor, a nagyhírd nyel-vész, egyike azoknak, kik legtöbb nyelvet

beszélnek, mikor az „Esperanto” nyelvet megismerte, legnagyobb készséggel állott a nyelv hívei közé s egy terjedelmes cikkében következőket írja:

„Néhány évvel ezelőtt Athén városában hallottam először a dr. Zamenhof által szerkesztett nemzetközi nyelvről, melyet ma röviden „Esperanto” néven neveznek. Én egy olyan német embernek a nyilatko-zata által vettem tudomást az „Esperanto” nyelvről, ki előbb maga is buzgó Vola-pükita volt, de a ki a 16 szabályu „Es-peranto” nyelv megjelenése után azonnal há-tat fordított a Volapük nék a z é r t, mert az, noha már akadé-mistákkel rendelkezett, olyan volt, mint az ideit-n szülött, ezer bajban nya-valy g o t t: míg az Esperanto ugy jelent meg, mint Minerva istennő atyja fejéből.”

Abból, hogy kilencz év alatt az Es-perantoról semmit sem lehetett itt nálunk hallani, azt lehetne következtetni, hogy az Esperanto még a vonagló, vagy talán már ki is mult Volapüknél is éltetle-nebb valami. Azonban nem az Esperanto nyelv semmisége az ok, hanem az, hogy mi ugy vagyunk, mint a róka vagy morgia a lyukában, csak arról van tudomásunk, a mi a lyuk száda közelében történik; a lyuk szádnál pedig leginkább börtönről, de nem előnyükről van szó. Minek adni tud-tára a magyar embernek, hogy a nyolcz éven át kínosan deklínált latin és német nyelvnek azt a gyakorlati hasznát láthatja a dr. Zamenhof logikus kombinációjával, hogy az iskolában valahogy megragadt latin, német, görög és a közbeszédből ismert olasz, francia és angol szökből olyan le-velet állíthat össze, melylyel ismeretségbe léphet haladni kívánó embertársaival Grö-n-landtól Brazília déli határáig, Laplandtól Kaplandig és Szibé-ria közepétől Amerika nyugati ha-táráig?!

Minek adni értésére a magyar em-bernek, hogy milliómod rész fáradsággal olvashatja Homér, Byron, Goethe, Shaks pere, Heine, Puskin, Lermontov stb. jele-sek eszméit, zengzetesebb nyelven, mint bármelyik élő nyelv?!

Pedig egy neutralis, logikán alapuló, könnyű nyelv, mint a minő az Esperanto, megszabadítaná legalább a nem nyelvész kö-önséget attól, hogy az idáig leginkább elterjedt idegen nyelvekkel kinlódjék. Mert, hogy akármelyik idegen nyelvet csak kin-nal, s így is csak körülbelül lehet megta-nulni, azt csak olyan felületes parlírozók tagadhatják, a kik azt hiszik, hogy a nyelv csak azon pár tucztát frázisból áll, melyet sajkó módra betanultak.

E soraimat azon nézetnyilvánítással zá-rom, hogy az Esperanto úgynek legna-gyobb szolgálatot tehetnek gymnasiumi ta-nárainak az által, hogy tanítványaikkal meg-ismeretnek az Esperanto nyelvet, mely pár órai fáradsággal megtanult nyelvnek aztán több hasznát vehetnek, mint sok ál-lítólagosan észfejllesztő theoriának.

Én május 9-én kaptam a békéliga egyik tagjának „Esperanto” nyelven írt első le-velét, a melyet azonnal megértettem a

szótár nélkül, a 16 szabályt átnéztem és másnap válaszoltam „Esperanto” nyelven s azt hiszem, kevesebb hibával, mint az általam beszélt 14 nyelv legtöbbjén iran-dott levelemben kapni lehetne.”

Egy tekintélyes külföldi lap pedig így fogott az „Esperanto” ismertetéséhez.

„Akar-e ön pár órai fáradság után egy olyan nyelvet tudni, melylyel érintkezésbe léphet bármely nemzet fiával; akarja ön pár óra alatt képessé tenni magát arra, hogy egy új irodalom műveit olvassa, mely eddig ismeretlen volt ön előtt; ha igen, akkor tanulja meg az Esperantot.”

*

E nyelvet most már magyar nyelven írt könyvből is lehet tanulni. Barabás, Ábel munkatársunk „Esperanto” nyelvtana gyakorlókönyve és szótára sajtó alá került, s előfizetés útján 1 frt 80 krért bárki megszereze-heti. Előfizetési ívet bárki kaphat, a ki az iránt szerkesztőségünkbe, a szerzőhöz fordul.

Nem az fáj . . .

Nem az fáj, hogy nem szerethetsz,
Nem az fáj szívemnek;
Nem az fáj, hogy nevetesz rajtam,
Mint egy pajkos gyermek.

Nem az fáj, hogy rám se gondolsz,
Nem az, hogy felednél;
Van még sokkal-sokkal győtrőbb
Fájdalom is ennél!

Mind e sok gyermek szeszélyért
Én könnyet nem ontok,
Oh! de az az egy nagyon fáj:
Hogy te sem vagy boldog!

Richtzeit Arthur.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, augusztus, 4.

— Krenner Vilmos kolozsvári üzletev-zetőségi felügyelő, a pálya fenntartási és épí-tési osztály főnökét, a kereskedelemügyi mi-niszter Aradra üzletvezető helyettesé nevez-té ki. Míg egyrészt a kiváló szakferfiu megér-demlett előléptetésének örülünk, másrészt öszintén sajnáljuk távozását annak a férfiu-nak, a ki a kolozsvári társadalmi életnek oly jeles és kedvelt tagja volt. Ez áthelyezésél az „Ellenzék” egy derék munkatársát is ves-szít, az üzletvezető fia: Krenner Miklós ta-nárjelöltben, ki megteremtője volt a koloz-vári mensa akadémiának s ki lapunkban az irodalomnak, művészetnek és társadalmi élet-nek hivatott és kedvelt szósólója volt. A Krenner-család ma este utazik Aradra. Szerecsét kívánunk az új állomás helyen.

— Kétszer is nyit az akáczfa virága . . . Sokkan azt hiszik, hogy E. Kovács Gyulának ez a poetikus szép költeménye vers, de nem igaz. Pedig a dolog úgy áll, hogy ez a köl-temény vers is és igaz is. A ki kételkednek ebben, nézze meg a sétaterről a Rákóczy hegy felé menve a Zobáts virágtelepe előtt levő akáczfát. Most virágzik másodszor.

— Bornymál utca. A kolozsvári egy-kori „Bornymál” Rákóczy hegy elnevezést nyert. A Rákóczy hegy alatt elvonuló út

mutatott, itt nem lehet menekülni, ne gon-dolj most kocsidra, hanem jer oldalt, ott ta-lán megszabadulhatsz.

Látván habozásomat, ezen szavakkal „Nincs idő gondolkozni én megyek, Isten veled” kirántotta kezét az anyéből és leu-gorva a töltésről elrohant.

A helyszínén talán meg is tudnám mu-tatni a pontot, hol örökre elváltunk.

Hogy hol és mikép pusztult el nemze-tünk lángeszű költője, kinek neve azóta hirt, dicsőséget hódítva járta be a világ kultur-népeit? Ki tudná ezen oly sokszor fölített kér-désre, — hazugság és ámitás nélkül — meg-felelni!

Kérdezzék meg a földöntalált meteor-köveket, mely sugaraslag ragyogó ívet írva az égboltozaton, 40 mérföld magasból hu-lott alá, hol és miért pattant szét, azon kép-ződése között a világűrben bolyongó bolith, melynek egyik alkotórészét képezte.

Éppen ugy, mint ez, nem fognak a ki-dótt csontok tanuskodni arról, hogy melyik-nek ki volt a tulajdonosa.

Gyalokay Lajos ur, ki ezen Petőfire vo-natkozó érdekes reminiscenciáit közli ez alkalommal a leghatározottabban megcsufolta a föltűnt azon Petőfiről szóló mesét, mely az utóbbi napokban az összes lapokat bejárta, hogy Petőfi Sándor a segésvári útközeltől a székely Keresztúron báró Gamerra Gusztáv akkori ténparanosnuknál vacsorázott és halt meg. Mint a föntebbiekből kitűni: Petőfit Gamerra báró nem kísérhettele más-nap reggel Székely Keresztúrtól Hójasfalváig,

mert Petőfi a Gyalokay kocsián indult el és mindig vele volt a segésvári útközelt kezdéteig. Ennek élő tanuja Müttér Ferencz nyug. tábla-bíró, volt élelő járásbíró, a ki akkor a 27-ik zászlóaljnál volt százados. — Müttér lóháton jött kocsijuk mellett egész addig, míg Fe-héregyházánál az első ágyúszó meghallották. Ekkor mutatta be Gyalokay Müttért Petőfinék és együtt folytatták a társalgást.

Szilvia nászutazása.

„A férj és szerető” írójától.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” számára fordította: AMICA.

XV.

(Folytatás.)

(27)

— Jól van; az öreg asszony lassan és megfontolva beszélt, minden szónak kellő súlyt adva, azon lelkületes törekvésben, hogy kívánságomat teljesítse, Randolphról kezdtem beszélni, vagyis inkább Darcy Szil-via kisasszonyról, a milyen volt, midőn új otthonát megnézni először ide jött. Mond-tam, hogy mily kedves, vidám, fiatal terrem-tésnek látszott, aranyos szöke fűrtjeivel, hal-vány kék ruhájában és virágserű arczával, mely fehér volt, mint a lilium és piros, mint a pünköszt róza. Az a szegény tereméts, a ki egykor maga is oly szép volt, ott fektett és halvány ajkain szomorú mosolylyal hall-gatta beszédemet. De ekkor közbe szólt, nem haragosan, de bizonyos gunyoyal a hang-jában.

— Tudom — én láttam a maga fiatal asszonyát! Ő egy kedves elkényeztetett gyer-mek, és nem látszik elég erősnek, hogy ő a világ kemény realitását megismerje.

— Már megismerkedett azokkal, mon-dám kissé élesen, miután a férje távol van és a kis gyermeke alig néhány napos.

— Akkor felült az ágyban és nagy fé-nyes szemével áthatóan bámult reám.

— A kis gyermeke! ismétlé iszonyu hangon. És — és — az a gyermek anyja?

— Igen, azt hallom, hogy egy szép nagy fia született; és kétségtelen, hogy ő örül annak és büszke reá! De azért mégis szomorú dolog róla nézni!

— „Szomorú”! ismételte a beteg, és ismét oly borzasztó csongés volt a hangjá-ban, hogy szinte féltem rá nézni. „Szomorú”! nagyon szomorú, folytatá — és szinte kísér-tetbe hoz, hogy hagyják fel a — Szegény, szép, szerető gyermek! Ő előtte még hosszú élet lehet — míg én —

— Maga azt mondta neki? — kérdém örvendőre, a jó öreg asszony idegeit éppen úgy sértve, a hogy tegnap este az ő feliz-gatott betegre tette. És — és — ő elment innét. De szilkségtelen magyarázatni, hogy miért — az oly világos, mint a napfény min-denki előtt.

Brinené zavarodottan és kérdőleg né-zett fel reám, és lassan rázta a fejét.

— Filiz kisasszony — mondá — én előttem nem olyan világos, de tudom, hogy én egy kissé nehéz fejtű vagyok. Ha anyyi idő óta várakozott a gazdánra, miért szala-djon el előle a megérkezésékor?

— Miért? — a harag és megvetés erős kifejezésével ismételtam ezt a szót, mert sok-kal kevésbé törődtem a gazdasszonnyal, mint saját magammal. Elakartam binni, hogy Douglas Marianna egy hitvány család volt, a ki a leleplezésről félt, és bosszankodtam ma-gamra azon eseményekre emlékezve, melyek más történetet beszéltek. De ezt még enma-gam előtt sem akartam beismerni, és a sze-gény Brinené ártatlan fején öntöttem ki a haragomat.

Mert ő merész játékot űzött, de most tudja, hogy meg van verve, és meg kell ma-gát adnia, Douglas Marianna soha sem szá-nékozott Randolph urali találkozni, de azt gondolta, hogy annyira megijeszt mindnyá-junkat, hogy visszatérése előtt alkuba lép velünk, és hallgatásának az árát megveszi rajtuk. Fejeztem be örvendőre, de kevés győ-zedelem volt a szívbem, midőn társamnak a bánatos arczáról leolvastam, hogy egy sza-vamat sem hiszi.

Ekkor vissza esett a vánkosokra vala-mit mormogva, de oly halk hangon, hogy nem tudtam megérteni, pedig képzelteti a kisasszony, hogy csak kinyitottam a fileimet. De azután egy jó darab ideig csendesen és némán fektett, ámbar szemöldökeinek a vona-glásából, és viasz teher ajkainak az összeszorí-tásából tudtam, hogy keményen gondol-kozt. — És aztán? A gazdasszony hosszas körülírását nem tudtam tovább kiállani, és kívánságomat a legfontosabb pontra nézve ki kellett elégítenem. — A beszélgetésük ezzel nem végződött be. Maga — Randolph urali is beszél — ugy-e?

— Igen, kisasszony beszéltem. Miután nem látszott hajlandónak, hogy kérdősköd-jék, azt gondoltam, hogy ha már bele kez-dtem — többet mondok, és olyan gondatlanul folytattam, mint ha nem várnám tőle, hogy érdeklődjék.

— De a legszomorúbb része a dolog-nak, hálá az Égnek elmult — mondám; és az én asszonnyomnak nem lesz oka busulni — miután a kis baba egészséges, és a gazdám, ugyszólvá, itthon van.

— Oh kisasszony! ugy elszorult a szí-vem, és a szegény öreg fejem szédült, midőn ötet hirtelen az ágyban felugrani láttam, és éles de remegő kiáltással azt mondá:

— Itthon van! Maga várja Randolph urat? És mikorra?

— Nem tudtam neki az igazságnál

egyebet mondani, reám függesztett szemével nem tudtam ötöt megcsalni, és Filiz kisas-szony sem lett volna képes azt tenni. Bár minő baj vagy veszedelem származhatik belő-le, a kisasszony is ugyan azt mondta volna neki, a mit én mondtam.

Nem szóltott semmit, de sóhajtott és a kötenyét simább redőbe igazgatta. Az a sohaj, a hallgatásával együtt rettenetesen in-geregt. Felállottam, hogy távozzam, a leghi-degebb hangomon mondva —

— Látom, hogy erre a dologra nézve nem egyeztünk. A betegs teljesen meggyrete a rokonszenvét és egy csomó ostobaságot el-hitetett magával.

— Filiz kisasszony, ő nem hitetett el velem semmit. De én nem hiszem, hogy ő olyan rozsz, ármanýoktól asszony volna, a mi-lyennek a kisasszony képzeli. Kérem, ne tes-sék elfeledni, hogy még akkor is, midőn a Randolph ur feleségéről és gyermekéről be-széltem hozzá, titkát nem árulta el és soha sem engedte azt sejtienem, kivéve olyan sa-zakkal és tekintettel, melyek akár mit je-lenhettek. Mindent, a mit tudok, magam fe-deztem fel és ezt tudva, azt gondolom —

— Nos, mit? szóltam közbe élesen, a mint a gazdasszony elhallgatott. Milyen ma-gyarázatot ad az innen való elszököésnek? — Én azt gondolom, hogy ő feloldozni szándékozik magát, — válaszolá a gazdas-szony. Ekkor vad, hisztérikus nevetésben tör-sz. Ekkor vad, hisztérikus nevetésben tör-sz. Ekkor vad, hisztérikus nevetésben tör-sz.

— Én hiszem, hogy állításom ostoba-ságnak hallszik kisasszony, én azt már sokszor mondtam magamnak, de azért azt a gondo-latot nem tudtam a fejemből kivenni. A sze-lény jó lélek, ő annyira sajnálta az én fiatal asszonyomat és saját magára nézve oly re-ménytelen volt!

(Folytatása következik.)

Kohó részv. társ., Gergely Ferencz, F. A.
Sárg és Fia Bécs, Sigm. Bláu, Papp Kristóf
Császár Dávid, Konya Sándor, Tamásy T.
Fia, Dániel Antal, 3—3 frt., dr. Bennel Já-
nos, Hubszmán Mór, Friedrich Pollak Bécs.
N. N., Fischer Gustáv utódai Budapest, C.
Wolfrim Bécs, Kende Gyula Budapest, Loser
János Budapest, Marusán István 2—2 frt.,
Otta és Neufeld Budapest, Klein Heinrich
Budapest, Rigó Lajos, Hayas Ármin, Bleier
és Weisz Budapest, Jenei Lajos, Rucksa La-
jos, Füst Jakab és Fia Budapest, Izay Ár-
pád, Woith Miklós, Zorzi Jenő 1 frt 50
kr, Nagy Józsefné, Altenberg Berlin, Susz-
ter Emil, Peoh Hubert, Fekete János 1—1
frt., Weber József, N. N. 50—50 kr.

Kiadások: Betétek 25838 frt 55
kr. Betét kamatok 23 frt 27 kr. Váltó
70537 frt 50 kr. Kötvények 625 frt. Jelzá-
log 5700 frt. Más pénzintézetektől betét
12000 frt. Tiszti fizetések 410 frt. Irodai
szükséglet 15 frt 21 kr. Betét kamat adó
1382 frt 70 kr. Porellőg 30 kr. Nyugta-
léték 65 frt 73 kr. Pénztármaradvány 3490
frt 69 kr. Összesen: 129118 frt 65.

Budapest, aug. 4.

A ház mai ülésén a pénzüntézeti javaslatot tárgyalták le.

Kolozsvárról indul Budapest felé:

Kolozsvárról indul Budapest felé:

Sz. v. reggel 7 óra — percz. Gorbóig.
Gy. v. d. u. 5 „ 40 „ (Tóvis
Aradon át ideiglenes.)

Sz. v. este 6 óra 18 percz. Gorbóig
V. v. d. u. 2 „ 23 „ „

Bánffy-Hunyadtól—Budapestig:

Sz. v. reggel 4 óra 02 percz.
Gy. v. reggel 6 óra 40 percz.

Egerestől—Budapestig.

Sz. v. reggel 7 óra 52 percz.
Sz. v. este 7 óra 09 percz.

Makótól—Csucsáig.

V. v. délután 2 óra 23 percz.

Budapest felől érkezik Kolozsvárra:

Sz. v. reggel 6 óra 59 percz. 1*
V. v. „ 6 „ 14 „ 2*
Gy. v. d. e. 11 „ 03 „ (Arad—
Tóvis felől ideiglenes.)

V. v. este 5 óra 22 percz.
Sz. v. „ 8 „ 32 „

Nyári színház. Tegnap ismét megjelent a színpadon a „Goldstein Számi” cím alatt ismert színpadi egyetmás, melyben megszórt minták és előírt recipék szerint összerakott jelenetek vonulnak el a nézők szemei előtt. És ezekbe a szomorúan banális jelenetekbe Goldstein Számi hamisítatlan zsidóalakja olyan szerencsésen van beszőve, hogy valahányszor Számi lép elő, egyszerre vidám derül

szilán fel a nézőtérre. Goldstein Számi alakját tulajdonképen az orpheusok léha világából opták a szinpadra a szó sincs róla, hogy ko- nyol számba lehetne venni, de az emberi természetben van, hogy az irodalmi mezőn ott-ott felállított madár-jeszitők komikus figuráján is mulasson. És Goldstein Számin alakján mulatunk. Gyöngyi Izsó ennek az alaknak minden vonását olyan széles jó ked- vel szinezi ki s egyéniségének annyit természetes komikumával ruházta fel, a mi okvetlenül a hahotára indítja a nézőt. Egyetlen alakja ez a darabnak, mi fenntartja és szárnyakat köl- csönöz neki, különösen ha Gyöngyi kreálja, a ki hir szerint, minden Goldstein Számik ko- onója.

A kolozsvári kereskedők és kereskedő
fjak nyári táncszigalma alkalmából felülfi-
zettek:

Dr. Hegedűs Sándor, Fränkel Sándor
 10—10 ft., Tamásy István, Winkler János,
 Szűcs Géza, Roményi Viktor, Balogh János,
 Juhos Gyula és Trs. Budapest, Topits József
 Budapest, M. Haas Söhne Bécs, Heinrich
 Frank Kassa, Wilhelm Stein Prága, 5—5 ft.,
 Edmund Imergut Bécs, Csorba György, Herm.
 Pollak és Söhne Bécs, 4—4 ft., Fogel An-
 3 ft 50 kr., Szunyog László 3 ft 50 kr.,
 Dr. Haller Károly, Poszler Gyula, Eisenstein
 Manó, Hoskovits Adolf és Fiai Nagy-Várad,
 Dr. Czetz Dénes, Lakatos József, Bánya és

— 131 baleset. A most lefolyt július hóban nem kevesebb, mint 131 esetben volt alkalomuk a mentőknek gyors orvosi segélyt nyújtani a hirtelen sérült és más hasonló balesetek által sújtott szerencsétleneknek. Az év hónapjai közt július és augusztusban szorított minden évben a legtöbb baleset előfordulni; 131 eset azonban mostanig nem fordult elő egy hóban, 8 mentők munkáját a most lefolyt júl. hóban a következő részletes kimutatás tünteti fel: Összes működés 1. Balesetek száma s az ezeknél nyújtott első orvosi segély 131; 2. Betegszállítás 21; 3. mozgó őrség 18, összesen 170. Ezekből napla-pára esett 137 éjjeli, időre 38. A balesetek között volt: I. Hirtelen támadt rosszullét és megbetegedés 28; és pedig általános rosszullét 14, ájulás, 2, görcsök 1, eskor 6, vérzés 2, véletlen mérgezés 3, II. Sebzés és sérülés 67; és pedig csonttörés 1, ficam 1, rádolulás 1, vérzés 5, égési seb 2, zúzott, szá-

keltett seb 39, vágott seb 21 szurt seb 11,
 lövési seb 1, harapási seb 3, zúzódás
 1, idegen test eltorzítás 5 tizenegy
 III. Öngyilkosság és öngyilkossági kísérlet 2,
 és pedig önmérgezés 1, szurás-metszés által
 1. IV. Egyéb eset 4, és pedig heves szülési
 fájadalmak 1, vízbeesés 1, napszúrás, 1, sérv
 1, V. Halál esetén igénybe vettét az egye-
 sület: a rendőrség által 33, intézetek és
 egyesületek által 19, magánfelek által 54,
 ügyészség által 2. Összesen tehát 170 eset-
 ben. Betegszállítás. Első segélyvel kapcsolat-
 ban 16, megkeresés következtében 5 esetben
 Összesen 21 esetben. Ezek közül szállítottak
 1, a „Karolina” orsz. kórházba 9, 2, a Köz-
 ponti mentő állomásra 3, 3 Szülő-intézetbe 1,
 4. Dolgozházba 1, 5. magán lakára 7. Ös-
 szesen 21. Az összes működésből esett: a. a
 város belterületére 168 — b. külterületére 2,
 összesen 170. Az egyesület fennállása vagyis
 működésének 1892 január 28-án történt meg-
 kezdése óta volt az összes működés. 1. Baleset-
 mentő száma s az ezeknél nyújtott első orvosi
 segély 4706, 2. Betegszállítás 1117, 4, mozgó
 őrség 2002, 4. Tűzhöz kivonulás 53, 5. Fer-
 tiltetés 198. Összesen 8077.

„Gyanus házalás“ ezímen tegnapi számunkban megjelent híre vonatkozólag, az abban érintett Weisz Sámuelről ma azt a felvilágosítást nyertük, hogy ő a „Blaha Lujza Élete“ című műre az előfizetők gyűjtését júl. 20-án kezdte meg, s a megrendelési ívet a megbízó Haasz G. Jenő budapesti könyverkeresztési vállalat cégnek meg is küldötte és a czégtől azt az értesítést vette, hogy a czég megbizottja még e hét folyamán Kolozsvárra érkezik, magával hozva a megrendelt könyv példányokat, s azokat a megrendelőeknek azonnal kézbesíteni fogja.

— Zene a sétatéri kioszkban. A sétatéri kioszkban holnap délután 6 órától kezdve este 11 óráig katona zenekar fog játszani. A zeneestély ingyenes.

— **Fővárosi lapok megterése.** A Fővárosi Lapok kedvelt és pártolt szép irodalmi lapja volt egy időben a közönségnek, Eszébe jutott valami s felcsapott politikusnak, tolt a kormány szekerét. A közönség e miatt elcsapta magától ezt a megvédett lapot, mely most megbánva tettét, lerázta magáról a politikát s régi tisztaságában pompázva, a szépirodalomnak él J. Virág Béla jeles szerkesztésében. E miatt a F. L. a közönségnek ismét kedvelt lapja lett.

— **A tacci EMKE** daloskör f. év augusztus hó 8-án délután 2 órakor kezdődött a „Forrás” nevű erdőben zászlóalapja javára hangversenynél egybekötött batusz táncmulatságot rendez.

— **Megszurt rendőr.** Az éjszaka egy részén ember fektűt a Soroksári-ut 29. számú háza előtt. Két rendőr felemelte s beakasztá kiseri a kapitányságra. Az erős leány dulakodni kezdett s e közben megszurta zsebkésével Simon Péter 704-es számú rendőr vállát. A döbögött végre megkötözék s a rendőrségre kísérték, a hol Fleischmann Ferencz kömülvesnek mondotta magát.

— **Meggyilkolt ember.** A rendőrség titkozása gyilkosságban indított vizsgálatot. Tegnap éjjel ugyanis, a mikor a Jászberényi-ut 15. számú telken a pöcze gödröt tisztították, egy mukás tetemére akadtak. Fejjel lefelé fektűt a gödörben. A helyszíni szemlén megállapították, hogy a szerencsétlen ember gyilkosságot áldozata, mert baleset ki van zárva. Azt hiszik, hogy a halott a Királygödrőzö egyik munkása volt.

— **Katasztrófák a külföldön.** Külföldről egy csomó katasztrófa híre érkezik, melyeknek mindegyike több emberéletét követelt áldozatul. Az egyik a mecklenburg-schwerini nagyhercegségben történt. Meinke rostocki tanító két leányával és azoknak egy barátójával a Neukloster tóra ment csónakázni. Időközben vihar támadt, a hullámok a csónakot felborították s mielőtt segítség érkezhetett volna, mind a négyen belefutak a tóba. — Hamburgból távirtozók: Egy gőzös okozta erős hullámcsapás elfordított egy csónakot, a melyben 13 em-

nti Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

910—897. m. sz.

621. (2—3)

Versenyárgyalási hirdetmény.

A Sétátér mellett a malom-árok mentén lévő utca szakasz, valamint a Nép-utca kavicsolására 300 halom rostátatlan szamos kavics szállítása szükséges.

Továbbá szükséges a Hójai törvényhatósági közut kavicsolására 300 halom rostátatlan kavics szállítása.

Ezeknek a szállításoknak biztosítására a városi mérnöki hivatalban 1897 évi augusztus hó 8-án délelőtt 10 órakor versenyárgyalás fog tartatni.

A versenyezni kívánók 50 kros bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a városi mérnöki hivatalhoz adják be.

A feltételek az emeltetett hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvar, 1897. aug. 2.

Kolozsvar sz. kir. város mérnöki hivatala.

Sz. 485—1897.

622. (1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A vezetésom alatt álló kir. javítóintézet részére az 1898. év folyamán szükségelendő körülbelül 21000 kgrm. barna- és 200 kgr. fehér kenyér, 300 kgr. száraz zsemle, 2600 kgr. marhahús, 300 kgr. sertés- és borjúhús, 16000 liter tehéntej, 200 liter tejföl, 1200 kgr. sertézsír, 600 kgr. 1-es, 700 kgr. 4-es és 900 kgr. 5-ös számú buzálszót, 1000 kgr. szemes fehér bab, 500 kgr. borsó, 800 kgr. lenese, 350 kgr. 1. oszt. Rang. rizs, 350 kgr. buzádara, 600 liter 12%-os ecetszesz, 600 kgr. őrölt konyhasó, 50 kgr. süveg cukor, 20 kgr. rózsapaprika, 30 kgr. juh turó, 50 kgr. grói sajt, 5 kgr. köménymag, 900 drb. tyuktojás, továbbá 500 köbméter kemény tűzifa, 2600 kgr. kőolaj, valamint 118.50 mért. szürke posztó, 306.00 mért. csikos ruhavászon, 405.00 mért. oxford vászon, 372.00 mért. calico, 120 drb. kész zsebkendő, 66 mért. szürke kalmuk, 162.00 mért. törölő vászon, 72.00 mért. nyári kapeza vászon, 72.00 mért. téli kapeza vászon (barcheud), 189.00 mért. vánkoshéj vászon, 180.00 mért. kék kötény vászon, 15.00 mért. vatir vászon, 200 drb. csontgomb, 1440 drb. ércgomb, 900 drb. csérnagomb, 699.00 mért. 5-ös sz. galand, 27.00 mért. nyakkendő vászon, 24.00 mért. vászos vászon, 90 drb. szalmakalap, 153.50 kgr. talpbőr, 45.00 ko. fekete tehénbőr, 13.50 kgr. talpbélés, 90 pár patkó és 60 darab nadrágszíj szállításának vállalkozói biztosítása tárgyában a nyilvános árlejtés 1897. évi aug. hó 28-án délelőtt 10 órakor fog az igazgatóság irodájában megtartatni.

Megjegyeztetik, hogy a szürke posztóra külön is lehet árlejtetni, a többi ruházati anyagokra pedig a feltételekben megállapított csoportok szerint.

A ki árlejtteni óhajt, köteles az árlejtés megkezdése előtt az árlejtés feltételeit — annak elismerésével, hogy azokat olvasta és feltétlenül elfogadja — sajátkezűleg aláírni s az ezen feltételekben megállapított barmatpénzt (az összejáratási összeg 5%-át) készpénzben, avagy óvadékképes értékpapírokban az árlejtést vezető kezéhez letenni.

Árlejtetni lehet szóval és írásban. Árlejtetni kívánók tartoznak a szállítandó cikkek beszerzési forrását (hazai vagy külföldi gyártmány) pontosan megjelölni, mely körülményt a szállítás alkalmával az illető cég névjeggyel, illetve iparkamara bizonyítvánnyal kötelesek igazolni.

A hirdetményben elősorolt összes élelmi cikkeknek a városból az intézetbe való beszállításáról az igazgatóság gondoskodik.

Az árlejtési feltételek ezen hirdetmény közzétételétől kezdve a fent kitett időhatárig mindennap d. e. 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig lesznek az intézet irodai helyiségében betekintés végett kiállítva.

A kir. javító intézet igazgatósága.

Kolozsvar, 1897. évi július hó 31-én.

Kovács József,
igazgató.

Sz. 3901—1897.

498. (1—1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Tóth Katalin végrehajtónak Kötis Miklós hagyatékára végrehajtást szenvedő elleni 500 forint tőkekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék a kolozsvar városi kir. bíróság területén lévő Gyalu községben és határán fekvő és Kötis Miklós nevén felvett gyalui 88. sz. tjkben A -/- 1 rsz. 459/., 460/., hrsz. ingatlaira 514 ft becsértékben és az A -/- 2. rsz. 1502. és 1503. hrsz. ingatlaira 12 ft becsértékben az árverést, mint ezennel megállapított kikéltési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi augusztus hó 24-ik napjának d. e. 10 órákor Gyalu község házában a 1. megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikéltési áron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikéltett kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §. értelmében a barmatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság

Kelt Kolozsvar, 1897. évi május hó 18-án.

Dr. SZENTKIRÁLYI GYULA,
kir. törvényszéki bíró.

Kulmagyar alsó-kereszt-utczában

a 7-ik számú

HÁZAS-TELEK

bolthelyiséggel

szabadkézből eladó.

Értekezhetni helyt.

623. (1—2)

Haszonbéri hirdetés.

Maros-Torda megyében,

Maros-Vásárhelytől három kilométer távolságban

országút mellett fekvő

gróf Tholdalagi növények tulajdonát képező

több mint 900 holdas

Egerszegi birtok, szőlőkkel együtt

1898. Február hó 1-től több évre

haszonbérbe kiadó.

Szép uri lakház kerttel és gazdasági épületek
j6 állapotban vannak.

Bővebb felvilágosítást ad és a birtokot bármikor megmutatja Máriaffy Lajos Maros-Szentgyörgy posta és vasúti állomás Maros-Vásárhely.

611. (3—6)

Ajánlom részlet-fizetésre

a világhírű

„CHICAGO“

kerékpárt, a melyek a legfinomabb valódi angol-acézból vannak készíttve és minden év újítással ellátva, (u. m. D forma magas váza, le és feltehető 62—72 átviteli kerékekkel, a mely össze van kötve a hajtókarral és így minden kerékpáros tudja annak nagy előnyét) a gép súlya 11 és 13 kg. T. védímet, egy nőgyék, mint urakat saját gépemén fűdött és nyílthelyiségben díjtalanul megítanom.

Nagy kerékpárjavító műhelyem van, úgy, hogy minden munkát jól és gyorsan készítek vidékre is.

Minden családnál szükséges egy varró-gép,
azt pedig legjutányosabban csak

Bernáth Ede Sándornál

(Vashid mellett)

lehet: kis havi részletfizetésre úgy a vidékieknek, mint a helyben lakóknak venni.

Nagy raktáron van: Singer, Medium, Titania, Minerva, Howe, Cylinder, Lányszemölő, Gritzner, kis és nagy Körhajós, Kézi, Harisnya-kötő és a legújabb Kézi himző-gép, a melyen 1/2 óra alatt bárki megtanul dolgozni.

A régi gépet becsérem bármely fajtára. Javításokat olcsón és jól végzek.

593. (3—5)

Üzlet felosztás!

HATÓSÁGILAG ENGEDÉLYEZETT

VÉGELADÁS

Belmagyar-utca 3. szám.

Mely alkalommal az összes raktáron lévő áruk áron alul adatnak el.

Nevezetesen: férfi, női, gyermek-czipók, férfi- és flu posztókalapok, fehérneműek, nap- és esőernyők, bőrdökök, kosarak, pénz és dohánytárczák, kék, fésűk, evő-eszközök, harisnyák- és kotyúk, faldiszek, gyermek-kocsik

diszműtárgyak, gyermekjátékok

dus választékban.

KORONA BAZÁR

Belmagyar-utca 3.

395. (6—8)

Üzlet felosztás!

A Kolozsvári közúti vasút r. t. mint a Magyar Általános Hitelbank szénessztályának képviselősege.

Központi iroda: Belmagyar u. 6

Raktár: Vasút mellett, saját telephén.

Hirdetmény.

Van szerencsénk a t. közönséget értesíteni, hogy a magyar általános hitelbank szénessztályának képviselősege s illetve urikany-zsilvölgyi (lupényi) közén bányából származó s alatt osztályozott szénanyagok kizárólagos eladásával bizattunk meg.

Eladási területünk:

1. Kolozsvar város és vidéke;
2. Kolozsvar—Mezőtelegd;
3. Kolozsvar—Deés—Zilah;
4. Deés—Beszterce;
5. Kolozsvar—Gyeres—Kocsárd—Tóvis—K.—Kapus;
6. Gyeres—Torda;
7. Kocsárd—Marosludas—Marosvásárhely—Szászrégen;
8. Marosludas—Beszterce;
9. Tóvis—Gyulafehérvár—Piski—Petrozsény;
10. Gyulafehérvár—Zalatna;
11. Piski—Vajdahunyad.

554. 12—x

Az eladásra kerülő elismert kitanó minőségű szén következő osztályozás szerint szállítatik:

1. Lupényi darabos szén.	6. Lupényi porment. akna szén II.
2. „ salon szén.	7. „ aknaszén IH.
3. „ kocska szén.	8. „ dara szén.
4. „ dió szén.	9. „ raktári perszén.
5. „ rostált akna szén. I.	10. „ kovácsoló szén.

Azonkívül elfogadjuk megrendeléseket:

I. a felső-sziléziai (zaborezai) bánya dió pirazén kecska, szállítási.

Az eladás helyt Kolozsvar, barmentve házhoz szállítva többi álmomásokra Lupényi állomáson kocsikba rakva, esetleg megállapodás szerint rendeltetési állomásra barmentve eszközöltetnek.

Árakkal, méltányos szállítási feltételekkel s egyéb a szénessztálásra vonatkozó felvilágosítással bármikor s postafordultával szivesen szolgálunk.

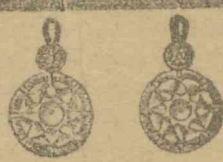
Pontos, gyors és kifogástalan szállításra kiváló gondot fordítunk.

Megrendelések esakis hozánk ezimzendők.

Kolozsvar, 1897. év június havában.

A kolozsvári közúti vasút r. t. mint a

Magyar Általános Hitelbank szén osztályának képviselősege.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZER- ÉS ÓRA ÜZLETÉBEN

KOLOZSVÁRT, HID-UTCA 11. SZÁM ALATT.

Előnyös ár mellett, nagy választékban és izléses kivitelben raktáron vannak:

arany- és drágakő ékszerek, ezüstnemük,

arany lánczok, jegy-gyűrűk, schweitz arany-, ezüst-, fali-, inga- stb. órák,

Antique ezüstnemük és órák

Ékszerek, arany-, ezüstnemük teljes értékben megvétetnek vagy becséreltetnek.

Javítások pontosan.

Becsélt pártfogást kérve tisztelettel

SÁRGA JÁNOS.

521. (48—100)

Az erdélyi részek legnagyobb gazdasági gépraktára

Hirschfeld Károly

vas- és szerszám kereskedőnél

Kolozsvar, a vashid előtt.

HOFHERR és SCHRANTZ gazdasági gépgyáranak képviselősege és bizományi raktára.

Nagy raktár: Répa- és szeeskavágók, kukoriczamorzsolók, Rosták, Pernolendt és Mayer rendszerű Trieurók, daráló, cséplő-gépek, szén- és takarmány-gyűjtők, acél-rajok, két- és három barázda, úgy „Perge“-ekékben, hajlékony- és láncz-boronákban stb. stb., úgy mindennemű gazdasági gépekben és eszközökben olcsó árak mellett.

Allandó gépkiallítás. — Előnyös fizetési feltételek.

Nagy raktár mindennemű vasárak, szerszámok és építkezési anyagokban, továbbá angol gép és varró-szíjak, gumi-tömlők, lemezek és zsínorokban, úgy a géphez tartozó technikai cikkekben.

Hódmezővásárhelyi Tetőcserep raktár nagyban és kicsinyben minden versenyt kizáró áron.

Terjedelmes képes árjegyzékek és leírások ingyen és barmentve.

Megrendelések és megkeresések

HIRSCHFELD KÁROLY

gépraktárához

Kolozsvarra intézendők.

Nyomatott Magyar Mihály nyomdájában Kolozsvar, Belközép-utca 38. szám.